

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№12

2025 dekabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[™]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 234 sahifa.
2025-yil, dekabr

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RASMIY RIVOJLANISH YORDAMI (OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE, ODA) ORQALI O'ZBEKISTONDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISH (PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT, PFM) TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	24
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Ulug'ova Maftunabonu To'liqinova	
INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LEADING WHEAT-PRODUCING COUNTRIES.....	28
Turayeva Gulizahro	
BLOKCHEYN TIZIMLARI UCHUN XESH FUNKSIYALARNI TANLASH MEZONLARI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	32
Abduraximov Baxtiyor, Allanov Orif, Turdibekov Baxtiyor	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA KICHIK KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISHNI SAMARALI TASHKIL ETISH MODELLARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	39
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
ISSIQLIK AKKUMULYATORINING RAZRYADLANISH JARAYONIDA SUYUQLIK QATLAMLARIDA HARORAT TAQSIMLANISHINING BIR O'LCHOVLI MODEL	43
B.A. Hikmatov, M.S. Mirzayev	
ISLOM MOLIYASI TAMOIYILLARI ASOSIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	49
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	
ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СИСТЕМ В ОБУЧЕНИИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ИНФОРМАЦИОННЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	54
Даниярова Улбосын Куатбаевна	
YANGI TURDAGI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARI KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH	58
Ergasheva Rashida Abdug'aniyevna	
HALQALI YIGIRISH MASHINASIDA BURAM UCHBURCHAGINING IP UZILISHIGA BOG'LIQLIGINI TADQIQI.....	62
Soliyev Azizbek Kamoldinovich	
НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТУРИЗМА 2030: СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ УЗБЕКИСТАНА	69
Голышева Елена Вячеславовна	
STRATEGIK JARAYONNING MODELLARI	76
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
МАТЕМАТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ОЦЕНКИ СТОИМОСТИ КВАРТИР В МНОГОЭТАЖНЫХ ДОМАХ.....	81
Уринов Адхамжон Акбарович	
MATERIALLARNI MURAKKAB YASSI TRAEKTORIYALAR BO'YICHA DEFORMASIYALANTIRISHDA PLASTIK DEFORMASIYALANISH JARAYONLARI	88
A.Xakimov, X.Xakimov	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI.....	95
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH CHORA-TADBIRLARINING KETMA KETLIGI	102
Xusanova Maloxat Mengnorovna	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA LOGISTIKA XARAJATLARI TAHLILI	107
Saidova Kamola Xoshimovna	

OZIQ-OVQAT SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI	111
Tleuv Niyetulla Raxmanovich	
YUQORI MUSTAHKAM KOMPOZIT ARMATURALARDAN FOYDALANILGAN TEMIRBETON KONSTRUKSIYALARNING YUK KO'TARUVCHANLIGI VA UZOQ MUDDATLI DEFORMATSIYALARINI BAHOLASH	114
Mamajanova Odina Alisher qizi	
KORXONALARDA DAROMADLILIK KO'RSATKICHLARINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	119
Farog'at Xo'jabekova, Eshankulova Nafisa Komiljon qizi	
TEMIR YO'L INFRATUZILMASIDA YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASH: CSR, ESG VA PRI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH	124
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN OPTIMIZING MARKETING AND EDUCATIONAL PROCESSES IN HIGHER EDUCATION	128
Sadikov Shoxrux Shuhratovich	
BANK FAOLIYATIDA "YASHIL" MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	133
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI	139
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
BOSHQARUV PSIXOLOGIYASIGA DOIR MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	145
Aripov Oybek Abdullayevich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARALARI	150
Karimov Nodirbek	
УТИЛИЗАЦИЯ ПОБОЧНЫХ ПРОДУКТОВ ПЕРЕРАБОТКИ ХЛОПКА ДЛЯ СИНТЕЗА АНТИКОРРОЗИОННЫХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ.....	155
Ситмуратов Тулкинбек Сабирбаевич, Баходиров Худайберган Баходир угли	
SANOAT KORXONALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	163
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATIDA XORIJIY INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	168
Nazarova A.N.	
АВТОМАТИЗИРОВАННАЯ СИСТЕМА РАСЧЁТА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ СОТРУДНИКОВ ОРГАНИЗАЦИИ	172
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
BLOCKCHIAN, IOT (INTERNET OF THINGS) NING IQTISODIY SOHALARDA QO'LLANISHI	178
Avazov Ergash Xidirberdiyevich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI MOLIYAVIY BOSHQARISHNING JORIY HOLATI VA EKONOMETRIK TAHLILLAR ASOSIDA KELGUSI YILLAR PROGNOZI.....	182
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
QISHLOQ XO'JALIGI KLASSTERLARI MOLIYAVIY HOLATINING NAZARIY JIHATLARI	190
Dildora Yuldasheva	
TURIZM SOHASIDA TRANSPORT XIZMATLARINING HOLATI	194
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
MAHALLA BUDJETI VA SOLIQLARNING YIG'ILUVCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	200
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	

BUDJET TASHKILOTLARIDA QURILISH-TA'MIRLASH XARAJATLARI HISOBINING USLUBIY JIHATLARI.....	206
Azizova Zilola Lochinovna	
KOSHI – BUNYAKOVSKIY – SHVARS INTEGRAL TENGSIZLIGI VA UNING IQTISODIYOTDAGI ROLI.....	212
Saipnazarov Shaylovbek Aktamovich	
ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ СЕКТОР УЗБЕКИСТАНА: ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ПЕРЕРАБОТКА БИОМАССЫ И СТРАТЕГИИ СОКРАЩЕНИЯ ПОСТУБОРОЧНЫХ ПОТЕРЬ	219
Эгамбердиев Хумоюн Хамрокулович	
HOVUZ BALIQCHILIGI XO'JALIKLARIDA REJALASHTIRISHNING MUDDATLARI VA BOSQICHLARI	227
Dosmuratova Shaxista Kengashovna, Menglikulov Bakhtiyor Yusupovich	

HOVUZ BALIQCHILIGI XO'JALIKLARIDA REJALASHTIRISHNING MUDDATLARI VA BOSQICHLARI

Dosmurotova Shaxista Kengashovna

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi
va chorvachilik biotexnologiyalari universiteti
Nukus filiali "Iqtisodiyot va gumanitar fanlar"
kafedrası assistenti, i.f.f.d. (PhD),
Elektron pochta: sh.dosmurotova@gmail.com
ORCID: 0009-0007-6140-7903

Menglikulov Bakhtiyor Yusupovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
"Audit" kafedrası professori, i.f.d.,
ORCID: 0000-0002-8926-1498

Annotatsiya. Ushbu maqolada hovuz baliqchiligi xo'jaliklarida rejalashtirishning muddatlari va bosqichlari yoritilgan. Biznes-reja va uning bo'limlari bo'yicha iqtisodchi olimlar hamda soha mutaxassislarning ta'riflari va yondashuvlari tadqiq qilingan. Hovuz baliqchiligi xo'jaliklarida rejalashtirishning muddatlari va bosqichlariga amal qilish bo'yicha xulosa shakllantirilgan hamda takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: baliqchilik, hovuz baliqchiligi xo'jaliklari, rejalashtirish, biznes-reja, rejalashtirishning muddatlari va bosqichlari.

Abstract. This article examines the timelines and stages of planning in pond fish farming. It explores the definitions and approaches of economists and industry experts to a business plan and its sections. Conclusions are drawn and proposals for implementing planning timelines and stages in pond fish farming are developed.

Keywords: fish farming, pond fish farming, planning, business plan, timelines and stages of planning.

Аннотация. В данной статье рассматриваются сроки и этапы планирования в прудовом рыбном хозяйстве. Изучаются определения и подходы экономистов и отраслевых специалистов к бизнес-плану и его разделам. Сделан вывод и разработаны предложения по внедрению сроков и этапов планирования в прудовом рыбном хозяйстве.

Ключевые слова: рыбоводства, прудовое рыбное хозяйство, планирование, бизнес-план, сроки и этапы планирования.

KIRISH

Bozor munosabatlari sharoitida baliqchilik xo'jaliklarida xo'jalik ichidagi rejalashtirish uzoq va o'rta muddatli strategik rejalashtirish, qisqa muddatli biznes rejalashtirish va ishlab chiqarishni operativ rejalashtirish bilan ifodalanadi.

Istiqbolli uzoq muddatli strategik rejalashtirish baliqchilik xo'jaligining asosiy maqsadlarini aniqlashdan iborat bo'lib, maqsadlarga erishish uchun vositalar va usullarni hisobga olgan holda kutilayotgan yakuniy natijalarni belgilashga hamda buning uchun zarur resurslarni ta'minlashga qaratilgan. Uzoq muddatli rejalashtirish 10 yil va undan ko'proq vaqtni qamrab oladi, butun boshqaruv tizimining faoliyatiga ta'sir qiladi va muhim resurslarni jalb etishga asoslanadi. Uzoq muddatli strategik rejalashtirish o'rta muddatli strategik reja uchun poydevor vazifasini bajaradi.

O'rta muddatli strategik rejalashtirish 5 yil davomida ishlab chiqilgan uzoq muddatli strategik rejada belgilangan maqsadlarga erishishni nazarda tutadi. O'rta muddatli strategik rejada miqdoriy ko'rsatkichlar yanada batafsil yoritiladi, ishlab chiqarilgan mahsulotlar to'g'risida kengroq ma'lumotlar beriladi, kapital qo'yilmalar (asosiy kapitalga investitsiyalar) va ularni moliyalashtirish manbalari bo'yicha ma'lumotlar keltiriladi.

Qisqa muddatli biznes rejalashtirish — yillik biznes-rejani ishlab chiqish orqali o'rta muddatli strategik rejada belgilangan maqsadlarni amalga oshirish jarayonidir. U rejada ko'zda tutilgan barcha vazifalarni hal qilish, aniq resurslardan foydalanish, shu jumladan yangi texnologiyalarni joriy etish vositalari va usullarini batafsil ishlab chiqadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Baliqchilikni rejalashtirish bo'yicha iqtisodchi olimlar va soha mutaxassislari tomonidan quyidagi yondashuvlar va fikr-mulohazalar bildirilgan. Jumladan, xorijlik soha mutaxassislari Scarborough & Zimmerer yondashuviga ko'ra, "Biznes-reja — bu tadbirkorning rejalashtirilgan biznes sxemasining yozma qisqacha mazmuni, uning moliyaviy va samarali tafsilotlari, imkoniyatlari, strategiyasi hamda rahbarlarining malaka va ko'nikmalari haqida ma'lumot beruvchi hujjatdir. Biznes-rejani yaratish juda muhim, chunki tadbirkor muvaffaqiyatga erishish imkoniyatini oshirish uchun yaxshi o'ylangan, aniq ishlab chiqilgan biznes-rejaga ega bo'lishi kerak" [1].

Xorijlik iqtisodchi olim N. B. Mitropolskaya-Rodionova fikricha, "Baliqchilik xo'jaligining istiqbolli uzoq muddatli strategik rejasi quyidagi bo'limlardan iborat: 1) faoliyatning maqsadi va yo'nalishlari; 2) uzoq muddatli vazifalar; 3) asosiy strategiya; 4) funksional strategiyalar, xususan marketing, ilmiy-tadqiqot, ishlab chiqarish, tashkiliy o'zgarishlar, moliyaviy, ijtimoiy va ekologik strategiyalar; 5) eng muhim dasturlarning tavsifi; 6) tashqi operatsiyalar tavsifi; 7) kapital qo'yilmalar hajmi va resurslarni taqsimlash; 8) zaxira strategiyalarini shakllantirish" [2].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda induksiya, deduksiya, adabiyotlarni va ilmiy manbalarni o'rganish va tahlil qilish metodlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Biznesni rejalashtirish ikki jihatdan ko'rib chiqiladi: birinchisi — baliqchilik xo'jaligini joriy yil uchun iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirishning asosiy rejasi vazifasini bajaradi. U korxonani rivojlantirishning barcha masalalarini ko'rib chiqadi: iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik, tabiatni muhofaza qilish bilan bog'liq yo'nalishlar, shuningdek baliqchilik xo'jaligining o'rta va qisqa muddatli istiqbolda barqaror rivojlanishining maqsadlari, vazifalari va modelini asoslaydi, ularga erishish yo'llari hamda mexanizmlarini belgilaydi, ularni amalga oshirish uchun zarur resurslarni aniqlaydi. Biznes rejalashtirish operatsion va ishlab chiqarishni rejalashtirish uchun asosni tashkil etadi.

Ikkinchi jihat — har qanday bitim yoki loyiha bo'yicha biznes-reja shaklida baliqchilik xo'jaligini iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirishning asosiy rejasiga qo'shimcha sifatida xizmat qiladi. U korxona rivojlanishining barcha masalalarini ko'rib chiqmaydi, balki mahsulotning (yoki xizmatning) yangi turini ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish, biznesning yangi yo'nalishlarini yaratish yoki alohida operatsiyalarni amalga oshirishga qaratiladi va 3–5 yil muddatga tuziladi. Birinchi yil ko'rsatkichlari har oy uchun, ikkinchi yil choraklar bo'yicha, uchinchi va undan keyingi yillarning ko'rsatkichlari esa yillik kesimda rejalashtiriladi.

Baliqchilik xo'jaliklarida operatsion va ishlab chiqarishni rejalashtirish mavsumiy ishlar uchun tuziladigan jadvallar orqali ifodalanadi. Baliqchilik xo'jaligini istiqbolli uzoq muddatli strategik rejalashtirish — bu nafaqat mahsulot va resurslar, balki bozordagi ehtimoliy o'zgarishlarni hisobga olgan holda korxonani rivojlantirish bo'yicha (10 yil va undan ko'proq) strategik maqsadlarni aniqlash, mehnat va moddiy resurslarni baholash, shuningdek tabiiy, ekologik, ijtimoiy, tashqi iqtisodiy va boshqa omillarni aniqlashdan iborat jarayondir.

Uzoq muddatli istiqbolli rejaning mohiyati korxonaning uzoq muddatli rivojlanish konsepsiyasini, shu jumladan strategik yo'nalishlar va rivojlanish dasturlarini, belgilangan maqsadlarga erishishni ta'minlaydigan eng muhim tadbirlarni amalga oshirishning mazmuni va ketma-ketligini belgilashdan iborat. Uzoq muddatli reja

quyidagilarga mo'ljallangan: investitsiyalarning yo'nalishlari va hajmini hamda ularni moliyalashtirish manbalarini belgilash; texnik yangiliklar va progressiv texnologiyalarni joriy etish; ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish va mahsulotlarni yangilash; kadrlar siyosatini takomillashtirish; maqsadlarga erishish uchun korxona va uning alohida bo'linmalarini boshqarishni tashkil etish va takomillashtirish.

Baliqchilik xo'jaligining uzoq muddatli strategik rejasini ishlab chiqishda quyidagi bosqichlarni o'z ichiga olishi tavsiya etiladi (1-rasm).

1-rasm. Baliqchilik xo'jaligining uzoq muddatli strategik rejasini ishlab chiqish bosqichlari¹

1. Tashqi muhitni tahlil qilish va baholash. U makro muhitni o'rganishni o'z ichiga oladi, ya'ni mamlakat iqtisodiyotining holati, iqtisodiyotni huquqiy tartibga solish, tabiiy muhit va resurslar, jamiyatning ijtimoiy va madaniy tarkibiy qismlari, ilmiy-texnikaviy darajasi, infratuzilmasi va boshqalar, shuningdek atrof-muhitning korxonalarga bevosita ta'siri — xaridorlar, yetkazib beruvchilar, raqobatchilar, mehnat bozori, moliya va kredit tashkilotlari va boshqalar.

2. Ichki muhitni tahlil qilish va baholash. U ishlab chiqarish, marketing, resurslarni tahlil qilish va baholashni, mahsulotni bozorga ilgari surishni o'z ichiga oladi. Bu jarayon xo'jalikning o'z maqsadlariga erishish yo'lida tayanishi mumkin bo'lgan ichki imkoniyatlari va salohiyatini aniqlashga imkon beradi.

3. Xo'jalikning iqtisodiy siyosatini aniqlash. Baliqchilik xo'jaligining siyosati maksimal foyda olishga qaratilgan bo'lib, xo'jalik faoliyati ko'chat materiallari va tovar baliqlarini hovuzlar va qafaslarda yetishtirish, shuningdek ularni qisman qayta ishlash va shirkat savdosi orqali sotishga yo'naltiriladi.

4. Xo'jalikning maqsad va vazifalarini belgilash. Baliqchilik xo'jaligining asosiy iqtisodiy maqsadlari quyidagilardan iborat: iqtisodiy o'sish — korxonalarning ko'proq va sifatli mahsulot hamda xizmatlar ishlab chiqarishni ta'minlashga intilishi; to'liq bandlik — ishlashga qodir barcha shaxslar uchun mos kasb imkoniyatini yaratish; cheklangan ishlab chiqarish resurslaridan maqbul minimal xarajatlar bilan maksimal darajada foydalanishni tavsiflovchi iqtisodiy samaradorlik; iqtisodiy erkinlik — mutaxassislar va ijrochilarga o'z faoliyat sohasida mustaqillik va ijodkorlik imkonini berish; daromadlarni adolatli taqsimlash — barcha toifadagi xodimlarga munosib haq to'lanishini ta'minlash. Korxonaning asosiy vazifalari esa ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, ya'ni foydaning ortishi, tannarxning pastlashi, kapital va energiya zichligining kamayishi, korxonaning to'liq ishlab chiqarish quvvatiga erishish va boshqalarni o'z ichiga oladi.

5. Asosiy strategiyani aniqlash va strategik alternativni tanlash. Asosiy strategiya quyidagilarni o'z ichiga oladi: korxonaning ishlab chiqarish, sotish, investitsiyalar hajmini oshirishga qaratilgan o'sish strategiyasi; barqarorlashtirish strategiyasi — sotish va daromadlarning beqarorligi sharoitida korxona faoliyati rejasini shakllantirish; chuqur inqiroz sharoitida qo'llaniladigan omon qolish strategiyasi.

¹ Muallif ishlanmasi

Asosiy biznes strategiyasi quyidagilarni nazarda tutadi: korxonaning budget mablag'lari hisobidan subsidiyalangan mahsulot va xizmatlar ishlab chiqarish bo'yicha davlat dasturlarida faol ishtiroki; iqtisodiyot foyda bilan ishlab chiqarishi mumkin bo'lgan mahsulotlar uchun mijozlarni izlash; yangi raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish; ishlab chiqarilgan mahsulotlar reklamasini ta'minlash; biznes rivoji; ishlab chiqarilgan mahsulotlar bo'yicha xarajatlarni sezilarli darajada kamaytirish.

Strategik variantlarga quyidagilar kiradi:

Konsentrlangan (cheklangan) o'sish strategiyasi. Ushbu strategiyaning mohiyati shundan iboratki, mahsulot yoki bozorning o'zgarishi bilan bog'liq korxona niyatlari sanoatga, texnologiyaga va tarmoq ichidagi pozitsiyaga ta'sir qilmaydi. Ushbu guruhning turlari: mahsulot ishlab chiqish strategiyasi, bozor mavqeini mustahkamlash strategiyasi, bozorni rivojlantirish strategiyasi.

Integratsiyalashgan o'sish strategiyasi. Bu xo'jalikning o'tgan davrga nisbatan sotish o'sish sur'atlarini yil sayin oshirish niyatlarini nazarda tutadi. Integratsiyalashgan strategiyaning ikki turi mavjud:

— teskari vertikal integratsiya — yetkazib beruvchilarni sotib olish yoki nazorat qilish orqali xo'jalikning o'sishini ta'minlash;

— oldingi vertikal integratsiya — xo'jalik va uning mahsulotining yakuniy iste'molchilari o'rtasida joylashgan xo'jalik yurituvchi subyektlarni sotib olish, yaratish yoki nazorat qilish.

Diversifikatsiyalangan o'sish strategiyasi. Bu strategiya korxona mavjud bozor sharoitida rivojlana olmagan hollarda qo'llaniladi. Asosiy yo'nalishlari:

— kontsentrik diversifikatsiya — mavjud biznes negizida yangi mahsulotlar ishlab chiqarish;

— gorizontal diversifikatsiya — boshqa texnologiyalarni talab qiladigan yangi mahsulotlar ishlab chiqarish orqali bozorda o'sish;

— konglomerat diversifikatsiya — yangi bozorlarda sotiladigan, an'anaviy mahsulotlarga texnologik jihatdan bog'liq bo'lmagan mahsulotlar ishlab chiqarish orqali korxonani kengaytirish.

Kamaytirish strategiyasi. U uzoq muddatli o'sishdan keyingi davrda yoki tanazzul sharoitida samaradorlikni oshirish zarurati tug'ilganda qo'llaniladi. Kamaytirish strategiyasining to'rt turi mavjud: bartaraf etish strategiyasi; "tez muvaffaqiyat" strategiyasi; xarajatlarni kamaytirish strategiyasi; ishlab chiqarishni qisqartirish strategiyasi.

Shuni ta'kidlash kerakki, korxona bir vaqtning o'zida bir nechta strategiyalarni qo'llashi mumkin; ular parallel ravishda ham, ketma-ket tarzda ham amalga oshirilishi mumkin.

6. Funktsional strategiyalarni belgilash: marketing, ilmiy-tadqiqot, ishlab chiqarish, tashkiliy o'zgarishlar, shuningdek moliyaviy, ijtimoiy va ekologik strategiyalar. Marketing tadqiqotlari kompaniya mahsulotlariga bo'lgan talab va taklifni aniqlashni o'z ichiga oladi; bozor elastikligi (ma'lum bir mahsulotga bo'lgan talabning uning narxining o'zgarishiga bog'liqligi); raqobatchilar tomonidan bozorning o'xshash tovarlar bilan to'ldirilganligi; reklama tadbirlari va mahsulotni tarqatish sxemasi; sotishni rag'batlantirish va sotuvdan keyingi xizmat ko'rsatish; soliqlar, chegirmalar va boshqa ekologik omillarni hisobga olgan holda sotiladigan tovarlar uchun narx oralig'ini aniqlash. Narxlarni belgilashda inflyatsiya darajasi hisobga olinadi. Marketing tadqiqotlari asosida mahsulotga bo'lgan talab prognozi, xarajatlar, narxlar, foyda va resurslar prognozi shakllantiriladi, mahsulot ishlab chiqarish va sotish strategiyasi belgilanadi. Bozor tahlili investitsiya va ishlab chiqarish dasturi hajmini, ishlab chiqarish quvvatini hamda loyihani amalga oshirish uchun zarur texnologiyani aniqlashning asosiy o'lchovidir. Funktsional strategiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi: ishlab chiqarish strategiyalari; tashkiliy o'zgarishlar strategiyalari; moliyaviy strategiyalar; ijtimoiy strategiyalar; ekologik strategiyalar.

7. Eng muhim dasturlarning tavsifi. Mahsulotlar (nomenklatura, assortiment, sifat ko'rsatkichlari, raqobatbardoshlik, ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar xarajatlari, ishlab chiqarish va rivojlantirish muddatlari va boshqalar); kompaniyadagi tashkiliy o'zgarishlar (shtat jadvali, ishlab chiqarish tuzilmasi, xodimlarning funktsional majburiyatlari va boshqalar); xaridorlar bilan ishlash sifati (xizmat ko'rsatish tezligi, shikoyatlar soni, da'volar soni va boshqalar); kompaniyaning ijtimoiy javobgarligi (xayriya faoliyati, atrof-muhitni muhofaza qilish va boshqalar); xodimlarning ehtiyojlari (ish haqi, mehnat va dam olish sharoitlari, jamoaning ijtimoiy rivojlanishi); kompaniyaning rivoji (iqtisodiy faollikning o'sish sur'ati).

Uzoq muddatli rejalashtirish tizimida faoliyat ko'rsatkichlarini baholash (prognozlash) mexanizmi sifatida ekstrapolyatsiya usuli qo'llaniladi: tashqi operatsiyalar tavsifi; kapital qo'yilmalar hajmi va resurslarni taqsimlash; zaxira strategiyalarini shakllantirish.

Baliqchilik xo'jaligining uzoq muddatli prognozi quyidagi bo'limlarda keltirilishi maqsadga muvofiqdir: baliq yetishtirishning tabiiy hududlari va ishlab chiqarishning iqtisodiy sharoitlari tavsifi; fermer xo'jaligi va uning bo'linmalari hajmi; ishlab chiqarishning ixtisoslashuvi, hajmi va tarkibi; baliqchilikda boshqaruv shakli va tizimi; yordamchi ferma; ishlab chiqarishga investitsiyalar (hajmi, manbalari); ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash, elektrlashtirish va avtomatlashtirish vositalari; ish kuchi va uning takror ishlab chiqarilishi; mehnat jamoasining ijtimoiy rivojlanishi; iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlari.

Baliqchilik xo'jaligi uchun uzoq muddatli prognozni ishlab chiqish bosqichlari quyidagilardan iborat: komissiya ishlab chiqarish omillaridan (hovuzlar, mehnat resurslari, moddiy-texnika vositalari) foydalanishni

chuqur tahlil qiladi; barcha normalar, standartlar, istiqbolli texnologik xaritalarni aniqlaydi; suv havzalari jadvalini ishlab chiqadi; respublikaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish kontseptsiyasi asosida iqtisodiyotni uzoq muddatli (15 yil) rivojlantirishning miqdor va sifat ko'rsatkichlarini (baliq mahsuldorligi, baliq mahsulotlari, baliq massasining dona hosildorligi) ishlab chiqarish kooperatsiyasi va integratsiyasini hamda tashqi iqtisodiy aloqalarni hisobga olgan holda tovar mahsuloti, ish va xizmatlar hajmini prognoz qiladi; xizmat ko'rsatish sohalarining tarkibi va hajmini belgilaydi; qurilish, melioratsiya, mashina va asbob-uskunalar xaridi uchun investitsiyalarga bo'lgan ehtiyojni hisoblaydi; mehnat balansini ishlab chiqadi, yil davomida mehnatdan eng to'liq va bir xilda foydalanishni ta'minlaydi; ijtimoiy rivojlanish prognozini ishlab chiqadi — ijtimoiy infratuzilma, ishchilarning malakasini oshirish yo'llari, mehnat va turmush sharoitlarini yaxshilash, shaxsiy yordamchi xo'jaliklarni rivojlantirish va boshqalar; baliqchilik xo'jaligi rivojlanishini taktik prognozlaydi.

Baliqchilik xo'jaligini rivojlantirishning taktik prognozi baliqchilik xo'jaligining iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishining besh yillik prognozi orqali ifodalanadi. Iqtisodiyotning mavjud tizimini aniqlashtirish, xususan iqtisodiyotning ixtisoslashuvi, hajmi va ishlab chiqarish maydonlarini belgilash, shuningdek besh yillik yakuniga qadar baliq mahsuldorligi, baliq mahsulotlari hajmi va tarkibini belgilash yillik rejada ko'zda tutiladi.

Besh yillik prognoz 2 qismdan iborat hisoblanadi.

1-qism quyidagi bo'limlarni o'z ichiga oladi: rejalashtirish uchun dastlabki ma'lumotlar (tashqi muhitning baliqchilik xo'jaligiga ta'sirining o'rta muddatli prognozlari, davlat buyurtmasi, mahsulot sotish shartnomasi, standartlar, texnologik xaritalar, soliqlar va ajratmalar, kapital qo'yilmalar limitlari va boshqalar); baliqchilikni rivojlantirish (baliq mahsuldorligi, baliq urug'i va tovar baliq ishlab chiqarish hajmi va tarkibi); investitsiyalar (hajmi, manbalari); ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash, elektrlashtirish va avtomatlashtirish vositalari; ish kuchi va uning takror ishlab chiqarilishi; yordamchi ferma; iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlari.

2-qism mehnat jamoasining ijtimoiy rivojlanishini o'z ichiga oladi.

Besh yillik reja prognozini ishlab chiqish bosqichlari quyidagicha izchil amalga oshiriladi. Komissiya ishlab chiqarish omillaridan (hovuzlar, mehnat resurslari, moddiy-texnika vositalari) foydalanish darajasini chuqur tahlil qiladi, me'yor va qoidalarga hamda texnik xaritalarga aniqlik kiritadi, ilg'or xo'jaliklar tajribasi hamda fan-texnika taraqqiyoti yutuqlarini o'rganadi. Yillar bo'yicha mahsulotlar ishlab chiqarish dasturi ishlab chiqiladi. Jumladan: a) suv havzalari jadvali ishlab chiqiladi; b) baliq mahsuldorligi rejalashtiriladi; v) ishlab chiqarish kooperatsiyasi va integratsiyasi, tashqi iqtisodiy aloqalar hisobga olingan holda tovar mahsuloti, ish va xizmatlar hajmi belgilanadi; d) ishlab chiqarishning rejalashtirilgan hajmini bajarish uchun investitsiyalarga bo'lgan ehtiyoj hisoblanadi; e) bandlik davrlarini inobatga olgan holda mehnat balansini ishlab chiqiladi, yil davomida mehnatdan eng to'liq va bir xilda foydalanish ta'minlanadi; f) ijtimoiy rivojlanish rejasi ishlab chiqiladi: ijtimoiy infratuzilma, ishchilarning malakasini oshirish yo'llari, mehnat va turmush sharoitlarini yaxshilash, shaxsiy yordamchi xo'jaliklarni rivojlantirish va boshqalar; g) rejaning samaradorligi hisoblanadi.

Biznes-reja — bu foyda olish maqsadida korxona yoki yakka tartibdagi tadbirkor tomonidan taklif qilingan bitimni (biznesni) amalga oshirish bo'yicha harakatlar dasturi hisoblanadi.

1. Biznes-rejaning maqsadi: iqtisodiy hisob-kitoblarni yordamida tadbirkorlik g'oyalarini amalga oshirishning maqsadga muvofiqligini tekshirish.

2. Biznes bitimini amalga oshirish uchun hamkorlar va investorlarni jalb qilish.

3. Ishtirokchiga tranzaktsiyaning yo'llari, usullari va yakuniy natijalarini ko'rsatish.

Biznes-reja maqsadlari: hamkorlar va investorlarga tadbirkorlik g'oyalarini amalga oshirish imkoniyatlarini asoslash; bitim uchun moddiy, moliyaviy va mehnat resurslariga ehtiyojni aniqlash; bitimni ishlab chiqish uchun turli strategiyalarning afzalliklari va kamchiliklarini belgilash; investitsiyalar hajmini, ularni qaytarish muddatini va bitim samaradorligini hisoblash; bitimning bajarilishini nazorat qilish jarayonida biznes-rejadan foydalanish.

Biznes-rejaning ko'lemi uni tayyorlash maqsadiga bog'liq bo'ladi.

1. Fermada foydalanish uchun biznes-reja hajm va bo'limlar tuzilmasi bo'yicha qat'iy tartibga solinmaydi.

2. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda biznes-reja investitsiya miqdoriga qarab 20 dan 80 betgacha tayyorlanadi.

Biznes-reja bo'limlarining tuzilishi va hajmi ishlab chiquvchi tomonidan quyidagi omillarni hisobga olgan holda mustaqil ravishda belgilanadi: bozor xususiyatlari, mahsulot va xizmatlar tavsifi, qo'llaniladigan texnologiyaning raqobatbardoshligi va yangiligi, ayrim masalalarning ishlab chiqilish darajasi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Baliqchilik xo'jaligini rejalashtirish quyidagilarga qaratilishi kerak: uni amalga oshirishning moddiy manbalari va bozor talabini hisobga olgan holda ishlab chiqarishni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va nisbatlarini belgilash; korxona imkoniyatlari va barcha turdagi resurslardan optimal foydalanishni ta'minlash orqali xo'jalik faoliyati samaradorligini oshirish.

Baliqchilik xo'jaligining uzoq muddatli strategik rejasini ishlab chiqish bosqichlari quyidagilarni o'z ichiga olishi tavsiya etiladi:

1. Tashqi muhitni tahlil qilish va baholash;
2. Ichki muhitni tahlil qilish va baholash;
3. Xo'jalikning iqtisodiy siyosatini aniqlash;
4. Xo'jalikning maqsad va vazifalarini belgilash;
5. Asosiy strategiyani aniqlash va strategik alternativni tanlash;
6. Funktsional strategiyalarni belgilash: marketing, ilmiy-tadqiqot, ishlab chiqarish, tashkiliy o'zgarishlar, shuningdek moliyaviy, ijtimoiy va ekologik strategiyalar;
7. Eng muhim dasturlarni tavsiflash.

Biznes-rejani ishlab chiqish bosqichlari quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim: rejalashtirish obyekti haqida ma'lumotlar to'plash; biznes-rejaning maqsadlarini aniqlash (ishtirokchilar va investorlarni jalb qilish, mahsulot yoki xizmatning yangi turini o'zlashtirish, biznesning yangi turlarini yaratish, korxonani qayta tashkil etish, tarkibiy o'zgartirish, xususiylashtirish, tashqi investitsiyalarni jalb qilish va boshqalar).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Effective Small Business Management: An Entrepreneurial Approach. Scarborough & Zimmerer 2008, 134. <https://www.semanticscholar.org/paper/Effective-Small-Business-Management%3A-An-Approach-Scarborough-Zimmerer/>
2. Н.В.Митропольская-Родионова. Экономическая политика: инновации, инвестиции, конкурентоспособность. Бизнес-планирование в условиях глобализации малого предпринимательства. Монография. 2017. -С. 47-54. www.naukaip.ru.
3. Assiah van Eer, Ton van Schie, Aldin Hilbrands. Small-scale Freshwater Fish Farming. — Wageningen: Agromisa Foundation, 2004. — 84 p.
4. Marshall B. (ed.). Aquaculture and Fish Farming. — (nashr joyi ko'rsatilmagan): Marshal Publications, 2010. — 210 p.
5. R. Gichira. Business Planning, Development and Management for Aquaculture. — Nairobi: Aquaculture Development Program, 2010. — 112 p.
6. Pillay T.V.R., Kutty M.N. Aquaculture: Principles and Practices. 2nd ed. — Oxford: Blackwell Publishing, 2005. — 640 p.
7. SEAFDEC. Fish-farming Handbook. — Tigbauan: Southeast Asian Fisheries Development Center, 2001. — 96 p.
8. Giri S.S. (ed.). Best Management Practices in Aquaculture. — Kathmandu: SAARC Agriculture Centre, 2017. — 158 p.
9. Youn-Yang Eh. Production planning in fish farm. Journal of Fisheries Business Administration, 2015, Vol. 46, No. 3, pp. 129–141.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100